

(0145)

TAULA GENERAL DELS VOLUMS I - II

ARTICLES CIENTIFICHES, LITERARIS, &

AGUILÓ Y FUSTER, (Marian). L' alberch darrer, poesia	94	—Lo pensament capdal del Centre Català de la Habana	399	PRIETO, (Frederich). Bellas Arts	183-192-199-208
ALCÁNTARA PEÑA (Pere). El capellá moro de la Llonja	70-87-99-115-126-134	ESCUDÉ, (Manel). Lo general Ibáñez, biografia	235	RAHOLA, (Frederich). Tornant de l' ermita, poesia	267
ALMIRALL, (V.). Puigcercós	211	Excursions catalana. (Associació de) Certámen de 1881	159	REVENTÓS, (J.). Al mellor Rey, poesia	35
—Visita dels delegats dels Co-Prínceps á la Casa de la Vall d' Andorra	219	Exposició de Matansas. Circular, etc..	342	RIERA Y BERTRAN, (Joaquim). Lo correu de B.	11
—Las lansgemeindes de la Suissa	366-395	FAYOS, (F.). No 'm digan lo seu nom, quadro intim	367	—Recorts de E. Heine. Lo retorn	302-307-323-331-342
—Don Francisco Pi y Margall	262	Zaida, Illegenda valenciana	390	RIBOT, (S.). Congrés català de jurisconsults	371-382-395-419-431
AMIGÓ, (B.). Institut frenopàtich dels senyors Dolsa y Llorach	246	FRANQUESA Y GOMIS, (F.). Hamlet, acte tercer, escena primera	43	167-174-182-190-198-206-214-230-239-246	
—Las verdades poéticas, del Sr. Palau	290	—Crónica general	25-33-41-49-58	263-279-311-318-335-343	
—Rubinat	302	—La reyna de la festa, poesia	123		
Anónim. Proverbis turchs	7	—Follas novas. Estudi crítich	131-139		
—Primer Congrés catalanista	83-110	—Calderon de la Barca	258		
—Inauguració del ferro-carril de San Joan de las Abadesses	91	GALLART, (Artur). Bellas Arts	8-16-23-32-40-47-55 103-111-127-136		
—La Conversió de Ramon Lull	222	—La belleza, poesia	79		
—Firas y festas de Mallorca	222	GIBERGA, (Benjamí). Del intermezzo, poesia	126		
B. (R. E.). En l' álbum de la senyora donya C. de S. de X., poesia	271	GUIMERÀ, (Angel). En la mort de Joseph Rialp, poesia	142		
—May més, poesia	295	GOTÓS, (F.). Despedida d' Hiller	223		
BALAGUER (Victor). En l' álbum del monastir de pedra, poesia	290	—Pianos Arbona	266		
BARTRINA, (Joaquim M.). poesias	31	IRANZO, (Victor). A Joan de Joanes, poesia	150		
BARALLAT Y FOLGUERA, (Celesti). Despedida á la Verge Maria en la Cova de Montserrat, poesia	118	LAPORTA, (Jascinto). Una historia vulgar, primera part d' una noveleta	22-30-38		
BASSEGODA Y AMIGÓ (B.). A una morta, poesia	358	—Jochs florals de Barcelona en 1880	59-67-75-91-107		
BASSEGODA, (Ramon E.). Crónica general . . . . . y demés números	9-17-89	—Lo acabament d' una novel·la	291-307-330-339		
—Modestia, poesia	198	M. (A.). La coronació de la Verge de Montserrat, carta	358		
—Don Joan de Rull, biografia	334	M. (F.). Revista de Teatres	119-158-191-207-238-255 262-271		
—Don Bartomeu Robert, biografia	419	M. (L.) Clavé. Apuntacions biogràfiques	230		
BARADO, (Francesch). La guerra moderna	310	MASRIERA Y COLOMER, (Artur). San Francesch á can Codina, poesia	46		
BELLAS ARTS	391-399-408-416-424-439	—Crónica general	65-73-81		
—La guerra y l' art	422	—Una festa catalana	334		
—Dues novas obras dels germans Vallmitjana	431	MARTÍ, (Joa). Poesia gallega, traducció	275		
BRIZ, (F. P.). Orientada (La).	493	MATHEU, (Francesch). Brindis, poesia	7		
BATET, (Joaquim). Combat de Horacis y Curialis, traducció de Tito Livi	38	—La companyía dramática italiana	19		
BELL-LLOCHE, (María de) Lo cavaller de S. Jordi	3	TARDOR, poesia	60-61		
—La finestra del bon recort	215	—Virginia Marini	83		
BERTRAN Y BROS, (Pau). Per resposta, poesia	15	HIVERN, poesia	140-141		
—A la tristesia, poesia	167	—Primavera, poesia	212-213		
—Montserratina, poesia	350	—Estiu, poesia	276-277		
—Reny, poesia	207	—Despariada, poesia	295		
BONAPARTE WISE, (Guillem). La deificació del vent terral, poesia	155	—Novelli	315		
BOTER, (Francesch). Cartas confidencials. Esbós d' una novel·la	147-155-162-171-179-195-203-211	MERCADER, (L.). San Cugat del Vallés	207		
—Una disressa	374	—La Setmana Santa	219		
BOUVIER, (Aleix). Dolors	31	CERVANTES	235		
BLANCH, (Adolf). Don Joan Güell y Ferrer, biografia	227	—Los concerts d' Euterpe	318		
—Biografia de Bosch y Labrús	283	—Lo combat de Trafalgar	383		
BLANCO, (G.). Emili Moreno Cebada, necrologia	251	—Certamen Clavé	439		
C. (E.). Bellas Arts	239-247-263-327-336	MIRÓ, (Olaguer). Lo Bruch	266-278-299		
CABOT, (Joaquim). No es pubilla! poesia	318	MISTRAL, (Frederich). Discurs de Santa Esterella	275		
CALVET, (Damas). Leonart de Sos, poesia	102	MONCERDÁ, (Dolors). A les belles arts, poesia	179		
CASTELLVÍ, (Enrich de) A*** poesia	387	MONTSERRAT, J.). Los árbores per antonomasia	2-10-18		
CARETA Y VIDAL, (Antoni). Al hostal de la Viola, poesia	22	—Lo negrer, traduït d' Heine	47		
CANISELL, (Eudalt). Exposició del Institut de Foment del treball nacional. L' art d' imprimir	171	—A tú, poesia	171		
Coca, (Emili). Testament, poesia	187	—Los céps americanos, informe	318		
—Lo Missatjer, poesia	235	OLIVÓ, (Joaquim). Noticias arqueológicas sobre Santa María de la mar de Barcelona	243-295		
—A ma benvolguda germana, poesia	254	OLLER, (Narcís). Periódichs y periodistas, traducció	267		
—Lo badocaire, poesia	339	—La Desconsolada, traducció de B. Barbé	314-347		
—Cercle de foch	376	354-363-371-379-380-395-402-411-418-427			
COLLELL, Pbre. (Jaume). La poma y la castanya poesia	166	PAGÉS DE PUIG, (Anicet del), poesia	294		
COMPANY, (Pere). La parroquia de Santa María de la mar á Barcelona	78	PALAU, (Melcior). A la mort den Vicens Boix, poesia	55		
—Mosàich taquigràfic	142	PALOL, (Pere de). March de Castanyer, poesia	230		
—La Real Junta de Comers de Catalunya	367	PASCUAL, (J. M.). Juliá Gayarre, biografia	398		
—CONSELLORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA. Convocatoria pera 1881	151-175	PLANAS, (Joan). Alsa María, poesia	406		
CORT, (Eusebi). La nit y tú, traducció de Víctor Hugo	75	PEDRALS, Pbre. (Joan B.) Monografia de l' altar major de la catedral de Tarragona	211		
—La esquerpa, traducció de V. Hugo	110	PIERA, (Vicens). En lo naixement d' una nena, poesia	187		
CORONINAS, (E.). L' Ateneo Barcelonés	422	PICÓ Y CAMPAMAR, (Ramon). Nadal, traducció d' un quènto alemany	206		
COSTA Y NOGUERAS, (Gabriel). Cartas de la Habantia	327-342-359-383-407-423	—El desertor, traducció de l' alemany, poesia	135		
		—Lo mal cavaller, poesia	163		
		PIZCUETA, (Felix). La llegenda del Roser, poesia	243		
		PONS Y MASSAVEU, (Joan). Crisis, poesia	27		
		—Lo violí ab cordas humanas (traducció)	238		
		387			

GRABATS PER ASSUMPTOS

RETRATOS

- Alexandre II, emperador de Russia . . . . .
 Alexandre III, actual emperador de Russia . . . . .
 Alfons III, rey d' Aragó, taula del sige xv . . . . .
 Alfons V, rey d' Aragó, taula del sige xv . . . . .
 Excelentíssim e Ilustríssim don Felix Amat de Palou, Bisbe . . . . .
 Excelentíssim senyor don Victor Balaguer . . . . .
 Doctor don Jaume Balmes, Pbre. . . . .
 Don Joaquim M.^o Bartrina . . . . .
 Don Francisco Bayeu, quadro de Goya. . . . .
 Don N. Beethoven . . . . .
 Don Pere Bosch y Labrús . . . . .
 Don Enrich Boyto . . . . .
 Don Vicens Boix. . . . .
 Don Pere Calderon de la Barca, quadro de la Academia de l' historia. . . . .
 Don Narcís Carbó . . . . .
 Don Miquel de Cervantes, quadro de l' Academia de la historia. . . . .
 Don Pau Claris, canonge d' Urgell . . . . .
 Don Cristófol Colón, copia García . . . . .
 Don Eusebi Dalmau . . . . .
 Donya Blanca Donadio . . . . .
 Mr. Juli Dufaure. . . . .
 Don Marian Fortuny . . . . .
 Don Julià Gayarre . . . . .
 Don Joan Goula . . . . .
 Don Joan Güell y Ferrer . . . . .
 Mr. Emili Girardin. . . . .
 Heroïchs capitans de Trafalgar, composició de P. Ros . . . . .
 Don Joan E. Hartzembusch . . . . .
 Don Jaume I d' Aragó, taula del sige xv . . . . .
 Don Joan de Joanés . . . . .
 Fray Joaquim Juncosa . . . . .
 Don Lluís de Lucy . . . . .
 Mr. Emili Littré . . . . .
 Don Félix Maciá y Bonaplata . . . . .
 Don Joseph de Manjarrés . . . . .
 Don Victoriá Maurel . . . . .
 Donya Virginia Marini . . . . .
 Don Frederich Mistral . . . . .
 Don Leandro Fernandez de Moratin, quadro de Goya . . . . .
 M. J. P. Miquel Muntadas . . . . .
 Don Bartomeu E. Murillo, quadro . . . . .
 Don Marian Obiols. . . . .
 Duquesa d' Oxford, quadro de Wan Dick . . . . .
 Don Joseph Ll. Pellicer . . . . .
 Don Pere IV d' Aragó, taula del sige xv . . . . .
 Don Joseph Pérez Moriz . . . . .
 Don Francisco Pi y Margall. . . . .
 Don Bartomeu Robert . . . . .
 Don Francisco de P. Rius Taulet . . . . .
 Don Antoni Rubinstein . . . . .
 Don Joan Rull . . . . .
 Don Francisco Sans. . . . .
 Don Robert Stagno . . . . .
 Don Agapit y don Venanci Vallmitjana . . . . .
 Wan-Dick y lo Comte de Bristol, quadro de Wan-Dick. . . . .
 Don Jascinto Verdaguer, Pbre. . . . .
 Don Carles Ibáñez . . . . .
 Don Joseph Zorrilla . . . . .

ESCOLPTURAS

- Armonía (La). Gandarias. . . . .
 Bacant (La). . . . .
 Bellesa dominant la forsa (La). Vallmitjana . . . . .
 Baix relleu de casa Montoliu. (Tarragona) . . . . .
 Enterro de Santa Agnés, baix relleu. Bellver . . . . .
 Flendi (Lo). Gamot . . . . .
 Manolo y maja. Vallmitjana . . . . .
 Nostra Senyora del Claustre de Solsona . . . . .
 Nostra Senyora de la Mercé (Barcelona) . . . . .
 Sanchez Barcaitzegui (Victoriá). Estátua per Ponzano . . . . .
 Pesca (La). Sanmartí . . . . .
 San Jordi. Medalló de la Diputació. (Barcelona) . . . . .
 Tocador de Pifano (Lo). Emanueli . . . . .
 Tuffolina. Tabachi . . . . .

QUADROS, VISTAS, TIPOS, ETC.

- Abandonada! Kramer. . . . .
 Alarbs del desert. . . . .
 Album à Zorrilla, (primera plana). Melida . . . . .
 Almadraba de San Jordi, (provincia de Tarragona). Rabada . . . . .
 Amor maternal. Llovera . . . . .
 Ansiosa espera . . . . .

Apotecari (Lo). Llovera	116-117	Caixa de núvia del sige xv, á Monistrol . . .	320
Aravaca (vista). Amat	73	Claustre de la catedral de Barcelona (Angul del)	153
Arribada de Càrles V á Yuste. Melendez	36-37	Claustre de la catedral de Barcelona (Fragment del) . . .	121
Atmetllers florits. Muriel	204	Claustre del convent de Franciscanos á Bellpuig	172
Barca pescadora. Dalbono	176	Claustre del monastir de Santa María de l' Estany . . .	193
Cementiri de Montleon. (Madrit). Lo dos de Maig. Domingo Muñoz	240	Claustre del monastir de Santa María de Ripoll . . .	253
Combat naval de Trafalgar. R. Monleon	380-381	Claustre antich de la Seu de Manresa . . .	272
Confidència (La). Messoner	436	Capella angular de San Francisco Xavier en la iglesia de Betlem á Barcelona . . .	168
De bon matí. Urgellés	437	Castell de Bellver (Lo) á Palma de Mallorca . . .	312
Devallament de la Creu. Rubens	220	Colonia (Vista general de la Catedral de) . . .	100-101
Dolsainer (Lo). Apeles Mestres	180	Corona dedicada á Nostra Senyora de Montserrat . . .	352
Domadors de serps. (Quadro) de Fortuny	120	Escala y cavalcador del palau de l' antiga Diputació de Catalunya. (Barcelona)	228
Donzell (Lo). Bastinos	192	Escala noble de la casa de Dalmases. (Barcelona) . . .	301
Encara un! Riquer	372	Fortificació antiga de Girona	85
Enterro de S. Sebastiá. Ferrán	92-93	Galeria de Víctor Manel. (Milan)	397
Epilech d' una història. Luque	408	Girona (Les muralles). Quadro d' Urgell	405
Episodi de la batalla de Tetuan. Sans	364-365	Gruta de la Nativitat. (Bethlem)	129
Estiu (Lo). Giacomelli	276-277	Historia Troyana. (Facsimil d' una plana de aquest Codice en l' Escorial)	108
Estiu (Lo). Vayreda	317	Lápida de la fundació de Santa Maria de la Mar y sepulcre de Bernat Lull. (Barcelona)	80
Festa de San Antoni de la Florida. D.º Muñoz . . .	268	Medalla conmemorativa de Clavé	228
Festa dels morts. Ros	389	Momia de don Jaume II de Mallorca	96
Fins lo cel. Luque	332	Mostra dels grabats del primer volum de las Memorias de l' Associació catalana d' excursions científicas	128
Firas y festas de Barcelona en 1881. Castelnuovo . .	373	Mostra dels grabats de l' obra <i>Exemples y miraclos</i> , etc., per don Marian Aguiló	184
Fullo del album. Pellicer	412	Mosaic romà de la torre de Belloch. (Fragment)	152
Gats (Los). Bastinos	156	Murallas antigas de Cardona	48
Gibraltar desde la serra carbonera	264	Parch de Barcelona. (Entrada)	57
Gitano andalús. Galofre	360	Paraninf de l' Universitat literaria de Barcelona. (Primera sessió del Congrés català de Jurisconsults)	205
Hamlet y Ofelia. Narvaez	45	Pica de San Feliu. (Xativa)	236
Idili. Torrescasana	324-325	Picaporta de la casa de l' Ardiaca. (Barcelona)	17
Ivern (Lo). Giacomelli	140-141	Porta de San Pau del camp. (Barcelona)	8
Joana Geest prop del bressol de sa filla. Geers . . .	269	Porta del palau de mossen Sorell. (València) . . .	24
Jochs infantils. Rubens	249	Porta major de la catedral de Tarragona (Fragment)	149
Jochs florals de Barcelona en 1881, en lo saló de la Llotja. Castelnuovo	244	Porta de l' ermita de San Feliu. (Xátiva)	236
Lo meu assistent. Cusachs	280	Porta principal de l' exposició italiana. (Milan) . . .	288-289
Lleó del pedestal del monument á Nelson. (Londres)	384	Porta major de l' iglesia del monastir de Santa María de Ripoll	368
Maja (La). Palmaroli	196	Porta de la casa dels Infants. (Saragossa)	413
Mare (La). Vayreda	348	Reixats antichs de la catedral de Barcelona. (Fragments)	28
Meditació	32	Rectoria d' Aviá	302
Meeting proteccionista. (Teatre Principal de Barcelona). Castelnuovo	229	Rosarillo (Lo). (Valladolid)	336
Misa primera (A.). Urgell	293	Rossetó del monastir de San Cugat del Vallès	40
Nativitat (La). Murillo	133	Ruinas romanas. (Tunis)	357
Nit de Nadal. Balaca	432-433	Santa Maria (Vista de l' iglesia de) á Sant Pere de Tarrasa	136
Port del Grao á Valencia. R. Loewenstein	336	Santa Maria de l' Estany. (Vista general)	209
Primavera (La). Giacomelli	212-213	Sceptre dedicat á Nostra Senyora de Montserrat	351
Paisatge d' ivern. Vayreda	148	Sepulcre antich. (Xátiva)	416
Prova de l' anell (La)	285	Tarragona artística monumental. (Mósach de vistes)	77
Pel Juny la fals al puny. Urgellés	308	Tapisseria del Génesis, en la Catedral de Girona	200
Preliminars. Induno	340	Taula dels sacrificis. (Mahó)	29
Puigcercós. (Vista del moviment de terras.) Gomez . .	229	Torra de San Miquel dels Navarros. (Saragossa)	84
Recorsts de Montserrat. (Mósach). Pinós	349	Vidriera per la casa de Misericordia de Vitoria	137
Recorts de Gelida. Gomez	221	Vista posterior del monastir de San Cugat del Vallès	180
Recorts del Vallés. (Las roquetas.) Torrescansa . . .	44	OBRAS PÚBLICAS, INVENTS, ETC.	
Salinas de Cardona. Rigalt	69	Botiga dels senyors Mijtjans y Comp. ^a en lo carrer de Fernando, (Vista de l' interior de la) (Barcelona)	
Riberas del Llobregat. Carbonell	125	Canal d' aiguas de Vento. (Habana)	197
Saló de Catedràs de l' Ateneo Barcelonés. Ros . . .	420-421	Establiment frenopàtic dels senyors Dolsa y Llorach (Vista del), (Corts de Sarrià)	248
Saló de la Biblioteca de idem	424	Erion (L.) globo areostàtic. (Stoud)	80
San Feliu de Pallars (Vista de). Serra y Pausas . . .	429	Fàbrica de porcellana de Florença germans, (Vista de la). (Barcelona)	48
Santa Cecilia. Rafael	428	Fàbrica de teixits, La España Industrial. (Vista de la). (Sans)	56
Santó (Lo). Ovejero	152	Ferro-carril de Valls á Vilanova. (Pont sobre lo Gayá á Vilabella)	341
Sessió de l' Ajuntament d' un poble. Barneto	68	Matansas. (Vista general de l' Exposició	256
Skating Rinck. Llovera	164-165	Piano. (Modelo de la fàbrica Arbona)	272
Sultana (La)	337	Pont de ferro en lo riu Yanguas. (Mayagüez) . .	16
Tardor (La). Giacomelli	60-61	Saló dels banys de pila.—Vestíbul y escala.—La escola de natació dels Banys Orientals. (Barceloneta)	296
Tardor (La). Llovera	396		
Tercetto. S. Gomez	173		
Toch de mal temps (Lo). Urgell	96		
Tornada del mercat (La). Urgellés	181		
Tornarà! Riquer	12-13		
Traginer català (Lo). S. Gomez	52		
Una gracia de caritat! Baquero	21		
Un partit empenyat. Muñoz	4-5		
Última jornada (La). Balaca	388		
Un bateig en temps del Directori. Kraemer	440		
Una dia negre. Gomez	252		
Uriel Acosta y Judith de Straten. Gottlieb	309		
Vici y virtut. Harman	188-189		
Vítima d' una carta. Luque	88		
Vista de la platja de Mayaguez. Castelnuovo	245		
Voreras del Besós. A. Mestres	404		
Wertherista (Lo). Luque.	157		
MONUMENTS EN GENERAL			
Antich carrer á Cardona Rigalt	328		
Banys de la Cava (Toledo). Cebrían	260		
Casa del Ilm. don Felix Amat á Sabadell. Vila . .	112		
Casa de la Vall, Andorra. (Visita dels delegats) . . .	224		

Any I

Barcelona 10 de Juliol de 1880

Núm. 1

PREUS DE SUSCRIPCIÓ				Se publica 'ls días 10, 20 y 30 de cada mes		PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	EDITOR - PROPIETARI	CARLOS SANPONS Y CARBÓ	ANY	SEMESTRE
Espanya y Portugal	60 ra's	32 rals	18 rals	6 ra's	UNIÓ, 28	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts
Països de l' Unió Postal . . .	76 "	40 "	"	BARCELONA	Filipinas, Méjich y Riu de la Plata . . .	6 " "	3 pesos forts
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant							
Y en los altres països, los preus d' Espanya y ademés lo franqueig							

Dotar á Barcelona d' una ILUSTRACIÓ que dongue una idea clara del moviment artístich, literari y científich de Catalunya es lo móvil que 'ns ha inspirat la publicació del present periódich al que pensém consagrarni nostres esforços, nostra activitat y fins nostra fortuna.

Coneguts los quantiosos dispendis que ocasiona una empresa com la present, no ha sigut això obstacle pera tirar endavant, creyent que l'acceptació del públich vindrà á coronar una obra tan important per tots los catalans que s' interessin per l' esplendor de la seva pàtria.

Y en efecte: en l' alt grau á que ha arribat lo despertar artistich y literari de Catalunya just es, millor dit, se fa una necessitat la sortida d' un periódich hont á la vegada que mostri en sas columnas la vitalitat de la literatura catalana manifestada per la robusta inspiració de nostres poetas y prosistas s' hi vejan també reproduïdas pér medi del grabat las hermosas concepcions dels pintors que saben ab son pinzell arrebatar los tresors de la naturalesa y trasladarlos á la tela ó dels escultors que ab son cisell saben animar y donar vida á la materia sólida.

Convensuts de l' improcedencia de prospectes encomiástichs, que venen las més de las vegadas á xasquejar la bona fé del públich, hem considerat més oportú suprimirlos, anticipant la sortida del primer número malgrat y portar la fetxa del 10 de Juliol, perquè així 's veji d' un sol cop una mostra completa de lo que promet ser LA ILUSTRACIÓ CATALANA.

LA ILUSTRACIÓ, donchs, en la forma mateixa d' aqueix número, continuarà apareixent los días 10, 20 y 30 de cada mes, y per lo tant, al dia 20 de Juliol surtirà lo segon número, seguint sens interrupció los demés números de deu en deu días.

La mateixa anticipació en donar á coneixre aqueix número, que com dihem serveix á la vegada de prospecte, ha fet necessaria la supresió d' algunes seccions que han d' incloures d' aquí endavant en tots los demés.

Així, per exemple, ha degut suprimirse la Crónica General que al comensament

de cada número, explicarà los fets principals de nostra ciutat ocorreguts durant la desena anterior.

Així mateix se continuará en cada un dels demés números la ressenya de las exposicions de quadros y obras artísticas que en nostres acreditats establiments de Barcelona ó en casas particulars ó en los mateixos tallers dels artistas continuament se manifestan. Hi anirà també una Secció de Novas en que 's consignin las noticias de més interès pera tenirne al corrent á nosaltres suscriptors. Y ademés de las oportunas ressenyas de audicions musicals, concerts, representacions dramàtiques, etc. etc., s' ocuparà també LA ILUSTRACIÓ en la critica de quantas obras los autors remetin á la digna Redacció á qui l' havém encomenada.

Per lo demés no es d' aquí entrar en més esplícacions sobre l' idea generadora del periódich. La Redacció composta de joves entusiastas per las coses de la terra, ho té explicat d' una manera clara en l' article qu' obra 'ls treballs literaris de LA ILUSTRACIÓ, suficient pera deixar veurer l' impuls generós de que se sent animada.

Y creyém haver ja dit prou, ab tot y haber dit tant poca cosa, perquè á devant del número de mostra, de poch han de servir las paraules que s' exposan á ser desmentidas solzament jirant los fulls.

Per lo tant tenim aqueix número apunt per quants desitjin cerciorarse de las condicions ab que LA ILUSTRACIÓ veurá la llum.

Punts de suscripció. En Barcelona, en totas las principals llibrerías, centros de suscripcions y en l' Administració del periódich, UNIÓ, 28; ahont poden també enviar-se las senyas dels suscriptors per lo correu interior.—Fora Barcelona en casa de nostres corresponsals.

Los suscriptors de fora poden també enviar directament l' import en sellos ó llibransas de fácil cobro.

Á tots los nostres corresponsals y agents, los hi demanem que per regularizar las llistas de nostra Administració, envijin los noms y direccions dels suscriptors per tot lo 15 de Juliol.

L' EDITOR.

EXCM. SR. D. VÍCTOR BALAGUER
Mestre en Gay Saber

DIBUIX DE CASTELUCHO

Fotografia de Canto

GRABAT PER FUSTÉ

SUMARI

TEXT. — AL PÚBLICH, per *La Redacció*. = À LA PREMPSA. = NOSTRES GRABATS. = LOS ARBRES PER AUTONOMASIA, per *Joan Montserrat y Archs.* = LO CAVALLER SANT JORDI, per *donya Maria de Bell-lloc.* = RIQUILDA (poesia), per *Jacinto Verdaguera.* = LO SENYOR JOAN DELS CASAMENTS, per *Emili Vilanova.* = BRINDIS (poesia), per *Francesch Matheu.* = UN TEMA PICTÒRIC, per *Joan Sardá.* = PROVERBIS TURCS. = SECCIÓ DE BÈLLES ARTS, per *Arthur Gallard.*

GRABATS. — Catalans ilustres. ECXM. Sr. D. Víctor BALAGUER. Dibuix de *Castelnuovo*; grabat per *Fusté*. Fotografia de *Cantó*. = UN PARTIT EMPENYAT. Composició y dibuix de *Domingo Muñoz*; grabat per *Celestí Sadurní*. = Barcelona. PORTA BISANTINA DE SANT PAU DEL CAMP. Dibuix de *Brisa*; grabat per *E. Gomez*.

AL PÚBLICH

L'empresa d'aquesta Revista ha de recordar sempre com à memorable entre 'ls días de sa existencia editorial lo de la publicació del primer número de LA ILUSTRACIÓ CATALANA.

¿Cóm no? Aquell ideal tant temps perseguit en nostre entusiasme per las cosas de la terra, passa á esser desde avuy una realitat, mes que sia á costa de sacrificis de tota mena, que no hem escassejat, ni pensem escassejar d'assí endavant pera portar á bon terme nostre propòsit.

Y es que estem fermament convensuts, per mes que algú 'ns califique de pretenciosos, que l'periódich que avuy donem al públich, respon á una verdadera necessitat, té lo seu motiu de esser: aixis espliquem nostra satisfacció per haberlo concebut y realitat.

En efecte; corria l'any 1859, quan se restaurà en Barcelona la poética institució del *Jochs Florals*, restauració que molts calificaren d'antigalla, y que no obstant, fructificà á despit de la oposició més ó ménos encoberta qu'alguns l'hi feyan, triunfant per últim de la indiferència ab que al principi fou rebuda per la generalitat de nostre públich. Avuy, despresa de vint y dos anys, los *Jochs Florals* de Barcelona, constitueixen una institució popularísima en nostra ciutat, que ha donat son patró pera fundar festas consemblants á las sevas á las ciutats mes importants de tota Espanya, inclusi la corona vila capital del Regne.

Avuy la poesia catalana no es tant sols patrimoni de sabis y erudits qu'ab ella delectan sa inteligencia, sinó que conmou també las més delicadas fibras del cor de nostre poble. L'esperit català que per espay d'un sigle y mitj se tingué com à complertament mort, reneix avuy com lo fénix de la faula y dona mostres de sa existencia en totas las manifestacions científicas y artísticas de nostra terra. Miris sinó nostre teatro, ahont lo públich cada dia ab més creixent entusiasme s'afanya en aplaudir á nostres autors dramàtics, que l'hi recordan tan aviat nostre passat de grandesa portantli á las taulas las més culminants figures de nostra historia, com lo fan sentir posantli á la vista los problemas cada dia més difícils de nostra moderna vida social. Las arts plàsticas contan també á Catalunya ab un sacerdoti tant respectable pel número com per la qualitat. Prescindint del nom insigne d'en *Fortuny*, bastant ell sol per immortalizar una generació artística, una cohort lluhidíssima de pintors, escultors y arquitectos, mantenent en sa patria y extenen per tot lo mon la reputació de Catalunya.

Y pera completar aquesta executoria de noblesa pera l'art que pot avuy ostentar la nostra pátria; ¡quina corona més esplèndida no podria oferirli la música, entreteixida ab los noms d'en *Clavé*, malaguanyadament perdut com en *Fortuny*, l'aventatjat *Pedrell*, tan estimat en l'extranger, y 'ls acreditadissims mestres *Goula* y *Dalmau*, quals primors de batuta se disputan avuy los príncips de totas las corts d'Europa!

Mes com si no fossen prous aquestas manifestacions del art pera testimoniar l'existencia del esperit de Catalunya, per tot arreu brotan centros y corporacions, que si bé modestos alguns d'ells, altres arriuen á tenir la importància de las dues *Associacions d'Excursions* ab que compta nostra ciutat.

Y al servey d'aquesta idea, una prempsa cada dia més numerosa s'afanya en propagar nostre Renaixement; cada hú travalla dintre de la seva órbita desde l'modest periódich de dos quartos que corre en mans del poble fins al *Diari*, de noticias d'interés palpitant, y fins á las més acreditadas revistas com *La Renaixensa* y *Lo Gay saber* ab que 's recrean inteligencias ja més cultivadas. Y ja no es sols en Catalunya sinó fins pel Nort pel Sud de las Américas, hont compta l'periodisme ab adalits tan entusiastas de la nostra causa com *La Llumanera* de Nova-York (revista ilustrada) y *L'Aurenetà* de Buenos Aires.

LA ILUSTRACIÓ CATALANA, vé donchs avuy, á formar entre 'ls més decidits campeons de la causa catalanista. ¿Qué té de particular sa publicació en llengua catalana? Si á Catalunya lo pintor ho es pintant la naturalesa de

Catalunya, lo musich inspirantse en las melodias populares y l'poeta cantant per igual la grandesa passada de nostra pátria y l'explendorós pervindre que l'hi espera, ja que 'ls pobles han de viure tant de recorts com d'esperansas, al donar á llum LA ILUSTRACIÓ qu'auy donem al públich, ho haviam de fer en altra llengua que no fos la nostra?

Una volta convensuts que lo nostre periódich tenia son verdader motiu de esser, á ell pensarem dedicar nostres esforços; en nostre propòsit de ferlo digne de las diférents ilustracions qu'à Europa se publican, hem acudit als mellors artistas de Catalunya y á algunos de forans pera que s'encarreguen de la part ilustrada, y en quant á la secció literaria, baste dir que comptem ab lo concurs dels més distingits escriptors que ha produhit nostre Renaixement.

LA ILUSTRACIÓ CATALANA serà donchs, si l'públich nos hi ajuda, una crónica contemporánea dels fets mes importants de Catalunya, una Revista literaria redactada per literats acreditadíssims, una ILUSTRACIÓ que s'honorarà principalment ab las obras dels mes eminentes dibuxants y escriptors de nostra terra, y hont á la vegada que 's presti tribut á aqueixas manifestacions artísticas s'en rendeixi així mateix al grau d'avens en que 's trovan los coneixements científics á qual adquisició hi han consagrats també tants catalans ilustres, que sols en l'armoniós maridatje de l'Art y de la Ciència podem concebir nosaltres lo progrés intelectual dels pobles.

Com no hem de deixar en oblit cap dels elements de vida de la nostra estimada Catalunya, tenint en compte que de sa portentosa industria viu en gran part, no cal dir que 'ns ocuparem dels interessos d'aqueixa ab especial complasencia. Avuy qu'en certas esferas dominan potser las ideas mes contrarias á protegir-la, nostre periódich tindrà per gran honor no ser lo darrer que also sa veu en defensa de tan sagrats interessos.

Desitjosos tan sols de fer catalanisme, relataram los fets ab la mes complerta ingenuitat, fugirém de polémicas políticas y filosóficas tan profitosas quant se poden sostenir en lo terreno dels principis, pero que molt sovint son origen de divisions de deplorable trascendencia, y si en alguna cosa no 'ns es possible sustreurens al apasionament serà en lo respecte que 'ns mereix tot quant se refereixe á Catalunya.

Aixis anirém endavant y ab l'ajuda de Deu y si 'l favor del públich no 'ns manca, anirém millorant nostre ILUSTRACIÓ de tal modo, que si avuy se pot colocar sens desmereixer al costat de las millors del estranger, pugam algun dia ab los esforços de tothom, convertirla en la página mes eloquènt que denote als veniders la cultura y avansament de la generació en que vivim.

LA REDACCIÓ.

À LA PREMPSA

La Redacció de LA ILUSTRACIÓ CATALANA al treure á la llum pública son periódich, se coinplau en saludar ab entusiasme á tots los seus companys de prempsa, ab los que vé á unirse ab los llassos de la més pura germanò; llassos que desitja conservar y estrenyer cada dia més comprometentse per sa part en totas las qüestions que per la defensa de sus ideas dega sostenir, á mantenir-se dintre 'ls límits que l'hi imposan lo respecte y la consideració en que té y en que deuria tenir tothom al periodisme.

NOSTRES GRABATS

EXCM. SR. D. VÍCTOR BALAGUER

Prou coneguda es la personalitat d'aqueix eminent poeta perquè nos entretinguem ressenyat sa biografia ni desfentnos en elogis qu'avans que nosaltres li ha prodigat tota la prempsa catalana. Català de cor, entusiasta de nostras glòries, de las quals n'ha fet mil vegadas lo brillant panegirich en la prempsa y en la tribuna es á la vegada poeta é historiador, orador y periodista, manifestant en tots sos actes lo mes ardent amor á las cosas de la terra. Se pot dir que viu á Madrid y qu'està á Catalunya. Franch, generós, noble, servicial, en Balaguer, trancançse de las cosas de casa (y dexemnos de la política á la qu'en aquets últims anys ell s'hi ha entrebat ab decisió arribant á l'alta dignitat de Ministre), á Catalunya no hi té, no hi pot tenirhi un enemic. ¡Ditxosos aquells dels que s'en pot dir axó!

UN PARTIT EMPENYAT

Ab aqueix títol doném á coneixre un grabat dibuix de don Domingo Muñoz y que representa l'acte en que està en mes incertitud lo joch empenyat entre un soldat y un frare y qual resultat se ignora. Las tres figures que forman lo quadro, los dos que jugan y un altre frare,

tranquil espectador d'aquella muda escena, respiran una frescor y una jovialitat qu'indica lo reposat estat en que 's trovan. Completan l'escena alguns accessoris pero's destaca en un cantó la severa figura del Deu Crucificat, al costat de llibres sagrats, d'un crani, etc., com á contrasts terrible que's manifestan també casi sempre al costat de nostras terrenals alegrías. No hem de ser nosaltres qui cridi l'atenció sobre lo ben grabat qu'està aqueix cuadro porque seria ofendrer la modestia del eccelet y acreditadíssim grabador señor Sadurní.

PORTA BISANTINA

DE L' IGLESIÀ DE SANT PAU DEL CAMP (BARCELONA)

L'Iglesia de Sant Pau, del més pur estil bisantí de la segona època, es un dels més rics joyells que té la nostra terra per esser dels pochs que de son gènere 's troben avuy dia. La fatxada que 's representa en lo grabat es pesada, original y misteriosa: hi ha en los costats de la porta dues pilastres primas y toscas ab capitells de marbre entre aràbichs y romans, treballats grosserament; l'arch es robustíssim y está guarnit de testas humanas, formes estranyes, peixos y estrelles; un lleó, un bou, un àguila y un angel simbolisan los Evangelists; al mitj s'hi veu una mà d'un Bisbe ó Pontífice donant la benedicció.

L'Iglesia-Monestir de Sant Pau era habitada en 979 per monjos claustrals de Sant Benet; deshabitada després per molts anys y reedificada, mes tard l'ocuparen desde 1578 á 1593 los Religiosos observants de Nostra Senyora de Montserrat, època en que cambiaren passant al Monestir de Sant Benet de Bages y 'ls claustrals de aquest passaren á ocupar lo de Sant Pau y residiren en ell fins als fets del any 1835. Llavors fou convertida aquesta iglesia en parroquia de San Pau servint de quartel la major part del convent. Ultimament (fa cosa de mitj any) las patriòtiques reclamacions de alguns bons catalans y de la digne Comisió de Monuments l'han salvat de la bárbara demolició á que se 'l condemnava.

LOS ARBRES PER AUTONOMASIA

I

No á vosaltres, pels qui lo Mon es sempre un llibre obert hont llegiu á totes hores l'hymne etern de lloança que tot lo creat entona al Autor de l'admirable màquina del Univers; no á vosaltres, - los qui bressolats al compás del aureig de la montanya y del brunzir de la pineda inextricable, vos havéu educat baix lo cult puríssim y sant de la vida agreste y lliure, com aucellets de les enlayrades serres pyrenenques; no á vosaltres, tampoch, observadors dels fenòmens físichs, investigadors de les lleys de la naturalesa, exploradors de la estelada volta de la nit y de les inquietes mars y de tot lo que creix y 's móu sobre la Terra, no á vosaltres, repetesch, tinch de dir los drets que un arbre te á nostra consideració, á nostre respecte; mellor que jo 'ls sabéu, mellor que á mí se us descobren los més íntims secrets de la constant evolució de lo vivent. Es als migrants fills de la Ciutat més plens de vanitat y de buydor que dignes del orgull ab que 's disfressan, á qui 'm dirigiria, si gosés, per á encéndrels y ferlos sentir l'enlayrador entussiasme per los vegetals, que 'ns fan esser qui som, que congridors de nuvolades, atrayent á damunt d'ells la tempestat esglayadora, recullen de gota en gota y retenen de glop en glop la pluja que 'ls amara per á la fi retornarla als homens transformada en blat que 'ns omple nostres sitges, en vi que fermenta en nostres cubs, en oli que suavise 'ls engranajes de la secunda industria. Es á ells, á aquells qui enclosos dintre de la gabia que la Civilisació 'ls fabrica, cegats, eixordats per ma d'ella meteixa no hi vuen á pesar de tenir ulls, no hi senten á pesar de tenir auralles, ells á qui voldria fer entendre y coneixer qui es aquest ser pigmeu y colossal, á la vegada, consumidor y productor, estoig de enmetçnat verí y arca de vivificant remey, objecte sempre del amor y de les simpaties dels cors sensibles y de les ànimes més delicades, que tots designem ab lo nom d'arbre.

¡Los arbres! ¡Qui no 'ls estima als arbres?

Alts, fermes, revestint lo versant de la cordillera de muntanyes que 'ls veié naixer, ajuntats unes voltes com si aymesssen la societat, solitaris altres com lo treballat anacoreta, exteses damunt lo camp les protectores branques, ó erectes y com foradant lo cel ab sa llançada cùspide, los arbres, sian salvatges, sian conreats, de la sina del bosch, que agermanats ó antagonistes forman, fàinne brotar sense repòs ni treva la menjivola fruya que honra nostres taules y festins; de la brolla de la devesa mantenen los hostols de cantadores y enamoradisses aus, que en llur ramatje nian, se propagan, se servan, y 's concertan pera destruir lo bellugadís eixam de rosegadors insectes, enemichs implacables de les fulles que, en atapida abundor, componen la espessa cabellera de les selves, crespa, solta, armo-

niosa y bella com la de la Dryada que les colra pera recullirne les trepanades ombres que l' sol joganer se complau en dibuixarli en terra; de la branquida floresta ofereixen al calafat lo pal soberch y elàstich que, imatje del fort amparant al feble desafiará un jorn la fortuna del temps, y bregará ab totes ses forces ab la mánega xucladora per a defensar al mariner, qui esporuguit ab ell s' abraça, pagantli aixís les cançonetes que en temps de calma li cantava mirantsel cofoy, guarnit de tot l' alam de veles y de jarcies; del bosch també n' arrenca l' architecte l' atlantina jácera que ha de sostener la acomodada masó del menestral, lo fastuós palau del Potentat y la mystica nau del temple del Senyor, com del bosch també n' haurá de treure l' escultor l' escalabor d' hont n' ha de fer la plástica figura escarnidora de la naturalesa.

Quan la humanitat era molt jove y la força de sa sang se traduhia en forma de Judis, d' Egipciachs, d' Hellenis, de Romans, ó de Gállich, en aquella feliça etat en que los deus podian caminar y esser à riu sempre y per tot ben rebuts sobre la Terra, los arbres eran considerats, reverenciats y adorats com lo mellor dels dons que la divinitat pogué haver fet al home. A les hores lo forniti Roure (*Quercus robur*, var. B. Linn.) lo més preciós dels arbres era consagrat á Zeus (*Quercus Jovi..... placuit*, Phedr.), y per aço atreya 'ls llamps; lo perfumat Llaurer (*Laurus nobilis* Linn) que 'ls repellia (*Tiberium principem, tonante cælo, coronari ea Lauro solitum, ferunt, contra fulminum metus*. Plin. xv. 60.) com á mellor arbre qu' era del Parnás era dedicat á Apollon; la desballesteda Olivera (*Olea europaea* Linn.) glauca com los ulls de la severa deessa del Acròpolis á qui era atribuida, guardava la gloriosa sava de la pau y la negra amargor de la guerra segons voler d' Athéne plasevola 6 de Pallas iracunda; la lasciva Murtra (*Myrtus Communis* Linn) guarnia la nacrada conca de Aphrodite, y coronava 'ls polsos de la voluptuosa Erato; l' escardalench Pollanch (*Populus nigra* Linn.) servia de porra al incansable Heraklés, y Nout, personificació del espay celest, en Egypte, abocava damunt les ànimes desde l' Socomor (*Acer pseu-to-Platanus* Linn.) en que s' asseyava l' aygua célica que havia de renovarles.

Empero del us vingué l' abús; lo qu' era primitivamente produyt de l' admiració càndida fou posteriorment desordenada abjecció, ja no foren sols los arbres, imatje de la força y de la magestat, sino les cebes y les cabeces d' all les qui en folla disolució d' esperit arribaren á esser acatades y respectades com á divinitats. D' aquí s' deriva la satírica frase de Juvenal: *Oh, sanctas gentes, quibus hæc nascentur in hortis Numina!*

Per sort de nostres temps l' amor als arbres s' ha refet, sobre tot de des ençà que l' home, lliure de preocupacions s' ha entregat en cos y ànima á la contemplació y al estudi de la naturalesa. La Meteorologia ha demostrat la influencia que referent á la major ó menor quantitat de pluja tenen les plantacions d' arbres tant que poden fer arribar á mudarlo clima sech en pluvios, com s' ha comprobat en Egypte especialment, ara de poch ençà, y l' hygiène ha demostrat lo bons que són los arbres com agents purificadors de l' aire que 'ns rodeja, ja que quant mes carbono excreta l' home més ells n' absorveixen, expelint ells tant mes oxígeno, quant més ne necessita l' home.

JOAN MONTSERRAT Y ARCHS.

LO CAVALLER SANT JORDI

PATRÓ DE CATALUNYA

Barcelona, la ciutat rescatada del poder dels moros ab prou d' afanys y actes de heroisme per part dels catalans, fou presa altra volta per aquells degut á la aliansa que entre si feren sos diferents capdills.

Lo bon compte Borrell al saber la nova desde 'ls monts ahont s' aprestava pera combatrelos, manà juntar á tots los cavallers bons pera la guerra, los quins, junts ab los vasalls devian anar en sa ajuda pera rescatar á la cativa ciutat. Mes, pochs foren en veritat los que s' hi aplegaren; pus gaire be tots tenian prou feynas pera guardar las sevas terras de las invasions moriscas que tot ho avassallavan: y altres restaren presoners dins la ciutat perduda.

Sols un curt aplech de ardits y braus senyors trová lo bon Compte que pogués seguirlo.

No s' desanimá pera aixó, tenia sa fé posada en Deu y en la justicia de sa causa.

Ressonaren las trompetas per los monts y planas, y tota la Catalunya semblá alegrarse del crit de guerra.

Baixá Borrell las aspres montanyas y 's dirigi al plà; no l' espantava ni la gruixaria ni l' alsada de las murallas que circuhian la ciutat, ni las satjetas que com acerada pluja demunt d' ells per tots costats plovin. Tot lo camí fou una contínua brega: mes en vista de las murallas, lo greu y l' coratje feren lloch al cansament, é invocant ab tot fervor á la Gloriosa Verge María y al in-

clit cavaller San Jordi y armat mes de la sua protecció que de sus armas, Borrell manà donar lo assalt á las murallas al crit de *Sant Jordi, Santa Maria, firam!*

Ressonaren tabals y pífres, brunziren las satjetas, rius de sanch correqueren per tot arreu, mes, ni las fortas murallas s' ablani, ni los braus cavallers se decoratjavian; segons la terquedad de abdos bandos no era de preveure la fi de la lluyta en molt de temps; lo Compte anava y venia y 's multiplicava donant ordres y senyals per tot allí ahont menester eran, infundint valor ab son crit de *Sant Jordi, firam, firam!*

Sobte, y quan mes forta era la batalla, aparegué en lo cel un nuvol y en mitj d' ell enturat de gloria y resplandors lo inclit cavaller Sant Jordi montat en un briós cavall blanch, brandint sa mà una flamejant espasa, lo qui posantse al devant dels animosos cavallers cristians, lluytā contra las hosts serrahinas ab sa espasa de llamps que 'ls cegava y que sens tocarlos los feria.

D' aquella hora endavant los moros no contaren més que una seguida derrota; Borrell y 'ls seus s' emposessionaren de la ciutat pera no tornar ja á perdrerla, y desde ella enviaren socors en armas y homens á tots los senyors de castells y fortalesas que per los serrahins atacats se veyan, contribuint allí en gran manera á la reconquesta de Catalunya, de la que 'n fou patró desde llavoras lo gloriós Sant Jordi.

MARIA DE BELL-LLOCHE.

RIQUILDA

FRAGMENT DE LA LLEGENDA DE MONTSERRAT (1)

Quin monjo deu predicar
dintre la Seu bisantina,
puig ya es plena com un ou
y á rius la gent hi arriba?
Un monjo sant diu que hi ha
mes per ara no hi predica,
que trau los mals esperits
á la encisera Riquilda,
de Barcelona la flor,
dels catalans la pubilla.
Pobre filla del Pelós!
qui t' ha vist tan aixerida
si 't tornés á veure avuy
per una altra té pendria.
Allí á l' espona del llit,
assegudeta en cadira,
la nevada tunicela
avuy matí se vestia;
damunt de la tunicela
lo brial de seda fina,
que com d' estrelles un cel
n' es crostat de pedreria.
De ses criades voltada
l'esta's renta y se pentina,
l' aygua n' es de set olors,
d' argent y vorí la pinta,
sa cabellera n' es d' or
filat á l' Argenteria.
Lo lligabosc del jardi
sols per véurela s' enfila,
s' enfila paret amunt
á enramar la gelosia.
Entran y surten cantant
les orenetes que hi nian,
ab son cantich y aleteigs
dantli alegres lo bon dia.
Mes no son tot orenetes
los auells que la visitan,
un de més negre n' hi ha entrat
i malhaja sa companyia!
Te de merla ploma y bech,
s' escorre com una anguila.
Sols per burxarli l' orella
s' ha posat prop de la nina,
li enllora l' cor ab son baf
y dolents sonnis li inspira.
Ella al descloure los ulls
no s' ha senyat com solia,
y en lloch de pregá á la Verge,
que desde l' capsal la mira,
va á enmirallarse en l' espill
hont se veu molt més bonica.
Enmirallantse en l' espill

(1) Gracias á la galantería de nostre bon amich en Jascinto Verdaguér podem fer saborejar á nostres lectors las moltes bellesas que conté aqueix fragment de la Llegenda de Montserrat, qu' obtingué la citara d' or y plata en las darreras festas del Milenari. La descripció de Riquilda, la filla del conte Jofre, esperitada, y del acte del exorcisme fet a un hermosissim romans d' una tirada popular encantadora, ja es prou pera fer endevinar á quina altura 's posará, al esser coneiguda del públic, la collecció de cants, titulada modestament per son autor *Llegenda*, y que nosaltres no vacilem en anomenar *Poema de Montserrat*.

bonichs y joyes desitja.
Ja n' ha vist un collaret
de fil d' or y pedres fines,
per posarse 'l collarret
llévas la creu beneida.
Tan bon punt deixá la creu
cau rodant per la catifa.
Son color s' ha esgrogueit,
son cabell tot s' enerissa,
sos llabis llansan udols,
sos ulls de cel flames vives.
La comptesa fa un gran crit:
—D'oncs que té la meva filla?—
respon un metje jueu
lo mes vell que hi ha á la vila:
—Lo mal que Riquilda té
no 'l curan pas medecines;
te 'l dimoni dintre 'l cos.
—Vàlgans Jesús y María!
quan sa mare sent aixó
cau en terra esmortuida;
ploran patjes y criades,
los infants ploran y xisclan,
y 'ls guerrers de cabells blanxs
ploran á llàgrima viva,
que sota 'ls ferrats perpunts
també hi bat un cor que estima.
La duen cap á la Seu,
á una columna la lligan,
á una columna de marbre
davant l' altar de la cripta.
En un retaule d' argent
allí Santa Eularia brilla,
entre mitj de sos butxins
com una rosa entre espines;
al front te corona d' or,
als peus ses santes reliquies,
trobades ara tot just
al peu de Santa Maria,
entre les perles del mar,
y entre les flors de la riba.
Sa cara es de lliri blanch
coronada de celistia,
y sos ulls de cel seré
retiran als de Riquilda.
Vestit de sobrepellis
un monjo vell la exorcisa,
té en una mà 'l salpasser
rajant aygua beneida,
y en l' altra 'l llibre sagrat
dels evangelis y epistles.
Á cada mot que llegeix
la verge signa y persigna,
com més la va exorcisant
més lo seu mal s' enverina.
S' emboyna son front rient,
de sos ulls surten gispres,
de sos llabis de clavell
olors de sofre y saliva.
Á cada estrebada seva
la columna apar que 's vincla,
á cada udol que ella fa
lo poble s' arremolina.
No recula 'l monjo, nó,
ants tot l' infern desafia;
ab una estola morada
cenyix lo coll de Riquilda,
y aixís crida ab veu de tró
al esperit que hi habita:
—En nom del teu Criador,
infernal monstre, retirat,
prou son temple has profanat,
prou devastares sa vinya;
serpents á l' África hi ha,
lo més lleig ta estada siga;
veshi en nom de Jesucrist,
de Jesucrist y María.—
Lo diable no pot n.és,
respon ab veu que esgarrifa:
—No s' canse, lo monjo vell,
què tampoch jo 'm cansaria,
may més sortiré d' assi
no sent que Gari m' ho diga,
per nou dies y nou nits
orant als peus de Riquilda.—
Al sentir eixes paraules
lo compte Jofre sospira:
ha d' anar á Montserrat,
si sabés qué hi trobará
mes fortement sospiraria.
Santa Eulalia que ho veu prou,
ab Deu son espós unida,
á aqueixos mots del diable
va posant la cara trista.
JASCINTO VERDAGUER, PBRE.

COMPOSICIÓ Y DIBUIX DE DOMINGO MUÑOZ

UN PARTIT EMPENYAT

GRABAT DE CELESTÍ SADURNÍ

LO SENYOR JOAN DELS CASAMENTS

A Carles Pirozzini

Duas senyoras, mare y filla, per lo que's dedueix de las sevas edats, després d'haver recorregut amunt y avall tot lo carret de las Filateras, mirant á dreta y esquerra ab certa incertitud y apocament los números de las casas, s'aturan devan d'un portalet en lo qu'hi treballa un ataconador, y després de saludarlo's quedan una estoneta encongidas com si no sapiguessin de quina manera rompre la conversa. Al últim la que aparenta ser la mare, s'decideix, y entrant en la escaleta li diu:

—Escolti, 'ns sabria donar rahó... ay... no sé com explicarme. Ves noya... com dius que's te de demanar?

—Si jo tan poch ho sé, respon la noya tota confosa no gosant alsar la veu y mirant fixament lo bano.

—Lo número de la casa 'm sembla qu'és aquest; s'aventura á dir la mare.

—Aquí tenim lo 24, exclama resoludament l'ataconador sense alsar lo cap ni rés, y extenen los brassos per donar una puntada á una botina molt arrastrada que de boca terrosa reté cautiva sobre 'ls genolls per medi del tira-peu.

—Just, lo 24; y's quedan tots callats: la senyora, sense sapiguer que dir, y'l sabater com si estés tot sol punxant lo cuyro ab l'alena, passanti després lo ninyol per sobre y per sota, y tan preocupat ab la seva feina com si brodés al tambor.

—Potser vosté tindrà la bondat de dirnesho; busquému un subiecte... Y qué fas tú? afegeix donant una colzada á la noya, semblas un enza. Esplicat.

La noya molt sofocada no torna cap resposta, no gosant alsar los ulls del bano com si s'entretingués constant las brenillas.

—Lo subiecte que cerquém, continuá la mare, potser vosté ja n'ha sentit á parlar; es un senyor que diuhem que te molta coneixensa, sí... y'm sembla que 'ns han dit qu'estava al número 24.

—Cóm diu que's diu aqueix senyor?

—¡Oh! ¡Si sapigués lo nom ray! No 'ns ho han dit com se deya. Veritat noya?

—Bé, de qué fá? insisteix l'ataconador alsant lo cap y dirigintli una mirada desvergonyida.

—Si vol que li siga franca, tampoch ho sé. Es un senyor, cómo li diré ara?... Escolti, 'en aquesta casa?... O sino, no; *veyam*; aniré a preguntarho als pisos, per que si 'l veig me sembla que 'l coneixeré. Aném noya; passa, passa.

Y las dues senyoras atravessan lo portal dirigintse cap á l'escala. Quan son al primer replà, lo sabater fent com aquell que li acut la especie las crida:

—Lo senyor que vostés buscan no fora pas lo senyor Joan, aquell que fá casaments?

Y sense donarlos hi lloch á respondre, afegeix:

—Ja m'ho he pensat que no'n cercavan d'altre; al tercer pis, primera porta.

Mare y filla's miran avergonyidas, y sense girarse á donar las gracies se'n pujan apressuradament escalas amunt.

—Ves si no t'ho deya jo que aqueix sabaterot feya'l tanto sense serne, diu la mare. Lo qu'ell volia era ta-fanejar. No sé com los hi deixan estar; son los espías de las escalas y retallan als que entran y surtan. Y en aquesta casa de més á més hauria de esser una cosa tan sagrada... Si s'ha cregut sapiguer res, ja l'he ben xamuscata, que no ha pogut ferme descantellar de cap paraula.

**

—Si, senyoras, si qu'és aquí; entrin, entrin al despaig; tot s'arreglará si Deu vol. Séguin, no s'amolhinn, que aquesta escala es molt alta, pero en sent aquí dalt ja no's puja més.

Lo senyor Joan, qui'era lo subiecte que cercavan las dues senyoras, y qui 'ls hi feya aqueixos complimentis tan senzills y ben enrahonats, era un home de molt agradosa presencia. Alt, gros, ab una cara riallera y un sotabarba tan desenrollat, que hi haguera capigut un altre gesomia. Anava folgadament vestit ab un gech ó americana que ben segú que 'l sastre li havia feta prenen las midas de memoria; unas calsas amplias que 'ls elàstichs li trevallaban molt per fer veure dos ditets de mitjas y uns peus tan generosament complerts, que ja podia ben dir que tenia á tot hora un parell de proporcions per descansar.

Y axins com hi ha personas que naixen ab senyal permanent en lo rostre, lo senyor Joan semblava que hagués vingut al mon ab la rialleta á la boca, disposit a trobar graciós lo que dirian los altres, ó á riure ab igual satisfacció per tot lo qu'ell podria dir; y encara que la vivó no brillés en aquella cara tan alegre, 's veia qu'era sóns o estonas, y que duya amagada molta solaparia pagegesca.

—Vaja, vaja, continuá dihent, *donsas* vostés m'han vingut á veure. Me'n alegro, y encara que no tingui 'l

honor de conéixelas (més que per servirlas), ja ho saben; no més tenen que dir, senyor Joan, ens convé tal cosa, y un hom ja sap lo que li pertoca. Res més.

—Gracias, contestá la mare, sino que, una persona 'ns ha dit que vosté per cosas de la juventut tenia moltes coneixences, y que era un senyor tan reservat.

—Je, je, je!... prou que 'n tinch de coneixences; á dins y á fora; je, je, je!... prou lo dia que 'm morí se'n parlará, gracias á Deu. ¿Qué potser l'hi toca massa l'aire?... Vingui, acostis, seguí aqui, vora la taula. A mí m'agrada tot obert. ¡Deu esser la pubilla la senyora?

—Sí senyor, per servirlo.

—Vaja, me'n alegro; 'ls testos se tenen de semblar á las ollas. Y sembla que la te ben recixida.

—Per ara... gracias á Deu.

—Es una satisfacció per un pare y per una mare.

—Com ha de esser...

—Es ben cert; 'ells ens fan vells y 'ns empenyan.

Quants anys tens noya, vintidos?

—Vintiu y mitj.

—Be, si, no m'erro may: que mitj ensa que dos enlla... Vaja, mestressa, ja li dich que té una filla com un pom de flors.

—¡Ay com se'n burla aquest senyor!... sino que, com li deya, 'ns han dit que vosté tenia certas proporcions...

—¡Je, je, je! ja l'han ben informat, senyora, y li dich ab tota la boca que si la noya no troba marit en aquesta casa, que fassí'l pensament que no hi está destinada pel estat del matrimoni.

Aquí, mare y filla hagueran volgut que 'l sostre s'ha-gués ensorrat de repent y trobarse al mitj del carrer per amagar la vergonya que 'ls hi feu la magallada del senyor Joan.

Y 'l senyor Joan fentse lo desentés continuá:

—Ya se sap, en aqueix mon no hi podém ser dues vegadas; 'l pare y mare que aprecia al fills ó fillas volan veurels acomodats. Y' ha poch que fer, es un estat que tots hi volan arrivar: cada olla té de tenir la seba tapadoreta; los joves perque son joves, *etcetera*; (ja m'en-ten vosté que té experiència) y 'ls vells per tenir una companyia y passarre tots dossets las penas de aqueix mon. ¡Miri com se'n riu la pubilla! Ah dolentota, deus pensar, com ho enten lo senyor Joanet. Je, je, je, jo també me'n riuria (com que no's parla d'opinions, á tothom agrada). No't fará falta un marit ben curro; dexintme fer á mí; val més una dita meva, d'aquí es-tant, sense mourem per res, que 'ls millors informes. Vaja, diguin, no se'n donguin vergonya, espliquinse; un hom ja hi está acostumat. ¡Per quin estil li cerca-rém, del bras alt! Pero si m' haguessin de creure, 'ls dots grossos, aqueixos hereus de patrimonis tant richs, son una colla de romanceros; son uns gansos que més de quatre vegadas no tenen qu'hi ha dalt, y per tot troban un sis ó as; ja 'ls hi pot presentar una noya com lo navío soberano, guapassa, d'alló que ni's pinta; ja pot ser la diosa Venus enmotllada, que de tot fan esca-raffles, y me li troban mes taras y forats qu'en un garbell de passar cacau. Si es rossa perque es rossa; si es morena perque te l'ull negre; si es alta perque va creixé tan.... ¿Y dos que no temí d' entendre? 'ls hi dich jo. D'ensá que soch al mon, que mica més ó ménos las personas las hi vistes fetas pel mateix terme. ¡Qué's pensan vostés que perque una persona 's guanya 'l sustento apariant casaments te poder per pre-sentalsh i sirenas d'aigua dolsa! ¡Oh! no me'n callo cap... Escoltin, ¿voldrian un viudo?... Aquet si que fora de l'hort á la olla: tres mesos de matrimoni y qut; encara no fá vinticuatra horas que ha estat aquí casa. Jo 'u veig, la gent se'n recorda, lo vaig servir molt bé y ha tornat. Tenia, Deu l'haja perdonada, una senyora (jo li vaig fé coneixe), que 's podia posar dins una escapa-rata: blanca, fina, menudeta, era una presentalla de cera y... cent doblas de quatre de dot... Sinó que, *amigo*, no 'ns hi enfondém, ja es morta. ¡Y que's portavan voluntat! Vagi, ho he conjugat desseguida, encara no ha obert la boca per dirme que li cerques un altre proporcio; casibé 'ls ells li espurnavan. ¡Es una llàstima; quant dues persones s'ensopegan!... Creguim que això del matrimoni es una cosa que 'm fá reflexionar!... mirint-me la pensamentera que'n dich jo; qué tal! Sembla un maig de moniment, y tenia 'ls cabells mes negres que la mantellina que porta la noya. No han caygut, però quan me'ls veig tan blanxs penso, Janet, tú 'n fas massa; tú t'hi enfondas molt ab los assunts que manegas... Y be, ¿qué hi diu la pubilla?

—Ja veurá, senyora Joan; fins ara nosaltres no'ns havem expressat, y per lo que vosté ha dit, conech que vosté no més fa que ab partits que tinguin alguna cosa. La noya no te dot, 'm enten? Val mes dirho clar que no portar enganyada una persona. Nosaltres no som senyors; vull dir que no podem fer gran cosa; la noya es dreta é igual, gracias á Deu; ab això 'l que la vulgui tindrà que contentarsen y encara que m'estiga mal lo dirho, perque so la seva mare, tindrà un escarrás de feina; qu'una pesseta li sap fer valquer trenta quatre

cuartos, que mes de quatre... ja hu sap vosté, ja 'm pot entendre.

—Vol callar, senyora... senyora daxonsas.

—Francisca, per servirlo.

—Senyora Francisca!... tóquila, qu'ha dit unas quantas parauletas que 's podrian escriure. Pero aném al càs; vosté com s'estimaria més la proporció, á la vista ó per medi del retrato?

—Jo..., qué't sembla noya?

—Si fos pel retrato...

—Corrent; ja veurá com aviat estaré entesos; fassi 'l favor, dónquimel.

—Lo meu retrato?

—No dona; qué's té de casar vosté? 'l de la noya.

—Lo retrato de la noya! No señor, 'la meva filla! Den me'n quart.

—Es que si hi té repugnacia, á casa meva no passan certas coses.

—Ja hu crech, pero, no me'n determino.

—Fóra donchs, serà casament á mitja vista. Si cada dia 'ns hi trobem.

—¿Qué fa ara, que me la retrata?

—No dona, no's despacienti; apunto la sevas entresenyas en aquesta llibreta.

—Esbórilas, esbórrilas desseguida; no vull que siga dit que á la meva filla l'han tractada con un quinto. Perdoni senyor Joan, pero 'm semblaria que l'han portada al cuartelllo.

—Bé, bueno, —digué lo senyó Joan posantse la ploma darrera l'aurella, mentres per lo baix murmuraba: «ja 't arreglaré, en dihent que *diu* sa mare qu'és bona noya, pero que á mí'm sembla que te la cara com un duro fals, ja 's casarà la setmana dels tres dijous.»— Al demés, senyora Francisca, no'u cregui; mirí, aquí tinch partits de la banda d'Esparraguera, de Mataró, d'Arenys, fins de la província de Girona; y del costat d'enzá, tinch tot aqueix forat del Vallès, Cardedeu, la Atmetlla, Granollers fins á Llerona, y que totes son unes pubilles com feixets de rosas; que no son coses de riure. Tingui, guaytin,—anyadí extenen una collecció de fotografias;—axó es melmelada; qué 'ls hi sembla? Si aquí hi ha un floret de minyonas que 's podrian presentar al Rey de las Espanyas si estigués per mereixe! ¡Je, je, je! mes de quatre ho sapigessin que jo tinch aqut be de Deu á casa, no me la enrondrarian poch ni gayre. ¡Je, je, jo hu crech! si axó es un vol parat de serafins. ¡Tira! senyó Joan, la que vulgui, vosté mateix me dirian los minyons. Pero jo à més de quatre fadrinas que venen á casa per acomodarse, també las faig passar ab rahons; perque, desenganyis; nosaltres ho fem tot, y no resantne may á ningú ja están compostas; no's casan. Mes, ja li dich, en no sent una minyona com cal, que ningú hi tingue res que dir,—ey, tocant al bon nom de honradesa,—perque de les caras no m' hi fico, 'm entén, senyora Francisqueta? ¡Y bé, qué'n dihun?

—N'hi ha que van molt compostas, però per aixó fan goig,—digué la mare remenant las fotografias;—y alguna també 'm sembla que te 'ls seus anyets.

—Y ben seu que son si 'ls te. ¡Mare de Deu, Mare Deu; sempre serán donas! una punxadeta ó un pessi-guet, ¡vaja no se'n poden estar! S'hi moririan. ¿Qué vol dir que la seva filla faria mal paper entremitj de aquestas senyoretas?

—No, senyor, jo no dich tant, pero 'm sembla que aquí n'hi ha molts que tenen la boniquesa desada á la calcixera; ja veurá, treguils tot aqueix farciment de tirabuixons y de cintetas y preséntiles mes naturals. Veyam si 'ls senyors se'n enamoraran. No n'hi hauria poca de diferencia... Desenganyis la Catedral no necessita adornos.

—Ba, ba, ba! senyora Francisca, vosté no pensa al estil d'avuy al dia; es d'aquell temps de l'antigó. No's casaria ara si no s'empolainés forsa.

—¿Qué diu? al meu temps no'm faltavan may mitja dotzena de pretendents per triar. ¡Si quan era jove... jay Senyor! axins, axins 'ls feya anar, del modo que 'm donava la gana. No'n havia dadas pocas de carbassas.

—¡Je, je, je! en aquell temps? ja 'm sembla que si fos ara, ¡je, je, je! hauria de fer com més de quatre que diuhem: *ya que no puedes comer, beba beba pacarito*, y als fadrins se 'ls miran com passan. Vaya dona, tregui el retrato que ja conech que l'han dut, no fassí'l sério, perque no'n està d'enfadada. Aquí no's fan cofis y mo-fis; lo qui al primer *impetu* posa 'ls ells sobre una noya, ja no la desbanca cap més. Retiro 'l joch.

—Me fá riure V.; tingui, aquí 'l té pero confio que no l'ensenyará segons á n'aquí.

—Calli dona, calli, aquí no'n venen de xitxaretlos ni d'aliats de la *nueva merced ni de la jobentraperse*, ó com se 'n diga, que may l'hi entsa aquesta enderga. Aquí ve gent formal; senyors de edat, no'n vull de baligas baligas, porque encara que 'm vegem tot alegre que sempre sembla que 'n porti una al pap y un' altre al sach, també so molt farreno, y quan ve'l cas, encara que conech que 'm perjudica la salut, ¡jera! *cuy-dado con ella!* que si m'acaloro també se fer lo sério...

Ara que vostés m' han sigut francas, y m' han divulgat lo seu modo de pensar, las hi vull fer veure tot l' assortiment de casadors que tinc ab expectativa. Mirintme aquí quin floreyo de gent repossada; mirintme aqueix que tibat, sembla un regidor, no 'u es no per axó, pero en fá la patxoca. ¿Y aqueix qué tal? sembla que l' jefe li hage cridat pressenten, ar! Si, havia sigut nacional quan era mes jove; y, en te l' tall de militar. No, aquet no'n farém res; es un casament de conveniència; no gasta salut, es vellot y te un genit que no's pot sofrir. La seva dona li va ser una *màrtir* ab ell. Si no que, miri, l' tinc aquí com per caritat: no 'l ensenyó may á ningú.

—Fa bé, vaya un homenot, ja 'n fa'l posat de rabiós, Encara com no 'l desenganya?

—Que li diré jo, devegadas surt alguna desesperada... Y després, senyora, es la meva carrera; no puch dir que no á ningú.

—Ja sabé, pero, que vol que li digui...

—Pubilla, sembla que te l' miras molt á aquet curutaco? ¡je, je, je!

La noya molt sofocada deixa anar la fotografia y 'n pren un' altre fingint mirarsel ab igual interès.

—Vaya, senyora Francisqueta, 'm sembla que ja som allí hont aném. ¿Qué li sembla aqueix del bigoti y patillas? Veyam noya, crech que tú 'l tens.

—Sí... bé... un galan senyor.

—Y aquet altre que porta bigoti?

—També, no es gens despreciable.

—La noya no sabria quin triar, ¿veritat que ho envino?

—Que vol que li digui la noya, ¡pobreta! ¡qué sab ella!

—Desenganyis senyora, per aixó no 's necesitan aprenentajes. Es lo primer cop d' ull: no m' erro may. La seva filla, de tots los retratos que ha vist, no mes està agradada d' aqueix. ¡Es veritat ó no?

La noya tornantse roja baixa 'ls ulls y 'ls fissa per casualitat en los mateixos retratos que senyalava lo senyor Joan.

—Y per que vegin que l' primer amor es lo més ferm, aquí teniu que aqueix subjecte que porta tres coses á la cara, y aquest que no mes n' hi du dues, son una mateixa persona, que es lo viudo.

—¡Qué diu ara! ¡miri vosté! per axó es lo que m' ha agratit mes de tots los qu' hi vist. ¡Eh noya?

—¡Que ha de dir la noya! aixó ja ho enrahonarem després. Tornin; tindré un' altre assentada, y qualsevol dia 'ls hi faré coneixe lo viudo, que si ara 'ls hi ha agratit com á hu... ja me 'n tornarán la resposta.

—Senyor Joan,—digué la mare,—escolti... y li parlá bona estona tan baixet, que ni la noya pogué sentir res de lo que enrahonen.

**

Tres mesos mes tart, passats los dos rigors, lo del dol y 'l del sentiment, lo viudo, restituïdas las patillas á la cara, 's casava ab l' filla de la senyora Francisqueta. Y aquell dia (l' del casament) lo senyor Joan assistí á la ceremonia y al refresh, per rebre lo regalo que 'ls nuvis li entregaren dissimuladament embolicat dins un paperet. Quan arribá á casa seva ab lo mocador plé de lleminaduras, lo deixá sobre la taula; desembolica 'l paper, contá quant li havian donat y arrençá després un gros sòpir, exclamant:—¡Un altre carrech á la conciencia! ¡Senyor, m' hi haig de guanyar la vida! Los hi fet felissos, ó serán desgraciats!

Juny, 8.

EMILI VILANOVA.

BRINDIS

Quan bech, oh patria, de tes montanyes
lo vi puríssim, ó de ton pla,
l' ardenta sava de tes entranyes
sent en mes venes angulejá.

Oh, patria, patria,
teva es ma sanch!

Al pit bullenta ma sanch s'agropa,
sent ab mes forsa cruxir mon bras,
y com un cálzer alsant la copa
mon cor flameja flamejarás.

Oh, patria, patria,
teva es ma sanch!

Llavors, sentintme l' ànima als llabis,
mon cor te jura fidelitat
pel sacratíssim recor dels avis,
pel sol, per l' ayre, pel Montserrat.

Oh, patria, patria,
teva es ma sanch!

FRANCESCH MATHEU.

UN TEMA PICTÓRICH

En son llibre, *Memorias de un setentón*, conta en Mesonero Romanos la anècdota que anem á traduir, y que, segons explica, li havia sigut referida per un dels principals interlocutors de la escena.

Desitjant en Wellington, (lo cas ocorregué l' Agost del any 12, quan la primera entrada dels aliats á Madrid) no sé si per impuls propi ó per indicació d' altre, ferse fer un retrato per lo celeberrim Goya, aná, acompañat de son amich predilecte, lo general Alava, á casa del artista, qui, com tothom sab, la tenia en una torre ó casa de camp de las voras del Manzanares.—Es tradicional la excentricitat y duresa de geni d'en Goya, á las quals, tant com á sas inmortals obras, devia la popularitat de que gosava; y que aquesta condició, veritablement excepcional, s' havia exacerbat ab una sordera tant radical, que á quatre passas no hauria sentit l' estpetech d' una canonada.—Donchs bé, y estableerts aquestas premisas,—se presentá l' Lord, accompagnat de l' Alava, al taller de 'n Goya. Una hora de sessió li bastava á aquest pera bosquejar un retrato. Posá ma á la obra tot seguit, y quan lo cregué en estat de poderlo presentar, l' ensenyá al Lord, qui, sia perque fos poch pèrit en la materia, sia perque fos desdenyós de natural, feu un moviment despectiu y comensá á dir que l' retrato no li agradava, que era una mamarratada completa y que no podia acceptarlo de cap de las maneras: tot lo qual ho explicava en anglés al general Alava á fi de que ho traslladés al artista per conducte del fill d' aquest, que hi era present, y ab lo llenguatge dels dits que era l' únic que podia servir pera en Goya.—Observava aquest ab recel y disgust los accions del Lord y sus contestacions ab l' Alava, mentres lo fill d' en Goya, persona molt instruïda, y que entenia l' anglés, se negava políticament á comunicar á son pare cap de las apreciacions y paraules del Lord, procurant convençel de lo errat del seu concepte sobre la pintura; pero ni las judicioses observacions del fill, ni la prudent intervenció del general Alava, eran prou pera atenuar la actitud activa y desdenyosa d' en Wellington, com ni tampoch los accessos de furia mal continguts que en la cara del artista 's dibuixaven. Á tot aixó, l' fill, que observava al un y al altre, que veia á son pare mirarse de rehull las pistolas—que, com sempre, tenia carregades demunt de la taula—y que comensava á temer que l' conflicte acabés d' una manera espantosa, no sabia á quin dels dos acudir, fins que vegé al Lord aixecarse ab molta arrogancia, y posarse 'l barret en actitud de despedirse. Allavoras, en Goya, no podentse contenir mes, aná per agafar las pistolas, mentres lo Lord duya la ma al puny de la espasa, y gracies únicament als desesperats esforços del general Alava, dihentli que l' artista estava atacat d' enagració mental, y als del fill d' en Goya que subjectava ab forsa la ma de son pare, pogué al úlit tenir fi una escena lamentable, que podia molt bé haver interromput, quan menos era d' esperar, la sèrie de victories del vencedor d' Arapiles y del heroe futur de Vitoria, de Tolosa y de Waterloo.»

Després de llegit aixó, y 'l títol ab que havem batejat

las presents ratlles, ja quasi podria posarse punt final á aquestas, y dar per cumplida la tasca que 'ns hem proposat. No ha sigut altra que cridar la atenció dels artistas sobre las condicions pictòriques del tema ministrat per la precedent anècdota, á fi de veure si algun d' ells se decideix á tractarlo. La ocasió es propicia, puig segons se diu, va á publicarse la convocatoria pera una Exposició nacional de pintura y escultura, y un quadro aixis es del tot á propòsit pera Exposició.

Possible es que ja á aquestas horas hi haja qui l' prepare, perque publicadas las *Memorias de un setentón* es fàcil hagen anatá mans de molts artistas y es de creure que la majoria d' ells, haurán vist, mes clar que nosaltres, en la anècdota transcrita, la primera materia per una obra artística d' importància.

Lo quadro, no mes que ab lo que diu en Mesonero Romanos, està fet. Té totas las condicions desitjables. No es qüestió més que d' estudiar los accessoris, no difícils de trobar, avuy sobretot que està tant de moda la casaca y perruca d' últims del sige passat y primerías del present. En aquest quadro hi cab tot á la hora: efectes de color, posas atrevidas, estudi psicològich, y l' interès especial que neix de la escena y dels personatges, dos dels quals, á lo menos, han de esser retratos.

La escena passa en lo taller d' en Goya, arreglat tant caprichosament com devia estarlo per forsa 'l d' un pintor d' un caràcter tant original y excèntrich com lo que la historia y la tradició li atribueixen. L' esplendent sol de las voras del Manzanares, un sol d' Agost, la illumina. Goya, ab aquella fesomía seua tant accentuada, encesa per la ira y pel despit que 's manifesten en ell d' una manera especial,—aquella manera que caracterisa á totas las manifestacions fisionòmicas d' un sort, com ell era,—agafant nerviosament las pistolas de

demunt de la taula, mentres son fill, ab un esfors extraordinari, li subjecta 'l puny crispat pera evitar una catàstrofe; Wellington, ab lo barret posat, desdenyós, ab aquella altivesa impassible d' un anglés y d' un anglés tant orgullós com era ell, duent la ma á la empunya-dura de la espasa mentre Alava s' esforsa en contenirlo y en endúrselen; los uniformes brillants y plens de colors dels dos generals... ¿á qué continuar? ¿Quin pintor no ho veu, per mica que s' hi fies? En certs moments, tenim enveja de veras als que saben manejar pinzell y paleta, y realisar en la tela lo que concebeixen en la imaginació.

Digan lo que vulgan los partidaris de sistemes: digan los uns que en la pintura lo que importa es lo color; la composició los altres; lo drama los de mes enllà; nosaltres creurem sempre que aquella obra d' art es mellor, que parla als ulls y al sentiment ab totes las llengües que 'ls grans pintors coneixen; aquella obra d' art hont hi haja la composició del *Quadro de las llanas*, la intenció dramàtica de *L' Eminence grise* y 'ls esplendoros de color de las obras d' en Fortuny. En lo quadro apuntat, tal com pot pressentirlo un profà, hi cap tot això.

J. SARDÀ.

PROVERBIS TURCHS

Qui dona als pobres dona á Deu.

Qué desitja 'l cego? dos ulls.

Qui va massa depressa s' queda pel camí.

S' agafan mes moscas ab una cullarada de mel qu' ab una bota de vinagre.

Lo vinagre donat es més dol que la mel comprada.

Val més un enemich sabi qu' un amich boig.

Quan l' Iman (minstre de la religió mahometana) se distreu, la reunió li pert lo respecte que li deu.

Qui ha de morir penyat no s' ofega.

Lo que Deu t' ha escrit sobre 'l front, te succeirà.

Beu y menja ab ton amich, mes no hi tractis en cosa d' interessos.

Fes bé á qui t' fa mal y serás estimat de Deu y de ton mateix enemich.

Qui vulga viurer en tranquilitat ha de fe lo sort, lo cego y 'l mut.

L' ou d' avuy val més que 'l pollet de demà.

La dona fa la prosperitat ó la ruina de la casa.

Qui plora per tot lo mon acaba per perdre 'ls ulls.

La polla del vehí 'ns sembla una oca.

Primer s' ha de perdre 'l cap que dir un secret.

Mil amichs son poch, un enemich es molt.

Has de tenir per un elefant á ton enemich encara que no sigui més grós qu' una formiga.

Fins á rebre 'n ordre de sa mare, una filla no deu treure 'ls plats de demunt de la taula.

Verament qu' es cego qui cau dugas vegadas en la mateixa trampa.

L' home més prudent topa un dia contra una viga.

Hi han paraules que se semblan á las confitures sa-ladas.

La llengua no te os y fereix.

Son per demés los consells á un boig y 'l sabó á un negre perque s' emblanqueixe la pell.

Ningú s' aprofita de lo que 'l Destí guarda per un altre.

Lo boig te 'l cor sobre la llengua, lo sabi te llengua en son cor.

Donar als richs es portar aigua á la mar.

Demanar una cosa á un èvaro es volguer cavar un pou á dins del mar.

No perdes diu: jo no ting forsa.

Per cada sa 's trovan dos boigs.

Qui sab molt s' erra molt sovint.

No acceptis cap present porque l' haurás de tornar.

Ab or s' arriva á tot areu.

La paciencia es la clau de l' alegria.

No allarguis més lo peu que la sabata.

Quan visitis un cego, tanca 'ls ulls.

Mil cavallers no sabrian despullar un home nú.

No t' fiis del seny dels homes grans, ni de la durada de la calma del mar, ni de la claredat del dia que fuig, ni del vigor del bon caball.

Que s' ompli de menjars la taula del Iman... ¿Qué t' importa?

L' home de cap lleuger pert lo barret entre la gent.

La cara del que capta es negra, pero molt sovint la alforja es plena.

Lo lladrè que no s' deixa descubrir passa per lo més honorat dels homes.

Algunes vegadas la nau s' inclina pero 'l camí no es mènos recte.

Un cop d' ull del mestre val pel xicot un pensament.

Qui apren á tocar un instrument á vuytanta anys se podrà escoltar al dia del judici final.

Lo cor es un noy, espera lo que desitja.

SECCIÓ DE BELLAS ARTS

Afortunadament, veyem renaixre ab esplendor la pintura y l'escultura en nostre hermosa Catalunya, y ab plaher veyem la consideració que de dia en dia van mereixent de qui protegir-les pot y de qui disposa de la publicitat per ajudar-les a donalshi lo merescut lloc que 'n l'història del modern saber deuen ocupar.

L'art liberal de la pintura que 'ns trasmet en sas sempre admirables planas, (puig sols las admirables queden) no sols lo sentiment comú, sinó las tradicions, glòries patrias costums y usos y de cada terra de per si, perpetuant així de generació en generació, lo amor a tot lo sant, bell, gràndios y sublim, nasqué, segons conta l'història, engendrada per l'amor, aquesta passió puríssima, dol d'accions generoses, de fets heròics y grans virtuts a qui l'home deu tots los bens, tots los plahers que 'n lo mon posseix y gosa.

La Donzella de Corinto, filla del grech Dibutades, gerrer de Sícone, tenia una filla enamorada del jove Polemon; aquest havia de marxar a terras llunyanas, d'ahont potser no 'n tornaria; tranzida de dolor l'infelis donzella tingué un pensament sublim en l'hora de la separació; valguentse d'un bossi de carbó ressegui ab mà segura lo contorn que produzia la sombra de la paret, projectada per la testa del jove.

Així nasqué la part mes principal de la pintura que es lo dibuix, seguint després l'art plàstic omplint, lo gerrer Dibutades, d'argila, l'espai tancat per les línies trassades per sa filla y modelant la testa de Polemon.

Cóm, donchs, tan noble naixensa pot esborrarse y deixar de perpetuarse a través dels segles, sens causar la veneració y admiració que 'ls hi ha sigut tributadas?

Podem deixar nosaltres de pagar un tributálo que ha engendrat aquestes arts, la més noble de las passions, la més imperdurable y la més santa:

¡Quants recorts gloriosos desde que'l mon es mon!

¡Quantes causes d'admiració nos han llegat los artistas desde Apeles, Protógenes y Poliocetes fins a Fortuny! ¡Quantes desde Praxíteles, Pitagoras y Fidias fins a Carpeaux y Monteverde!

Llarga forta nostra tasca si haguessim de enumerar, ó tan sols recordar las escolas, ab sas vissituds y glòries per que han passat aquestes arts liberals. Per sort no ns ho permet l'espai de que podem disposar, puig for-

ociós parlar de lo que tan brillantment s'han ocupat personas molt entesas en la materia y ab uns coneixements de que nosaltres estém faltats.

Afortunadament com havem dit, l'gust de las arts v'á desenrotllantse més y més, y lo número d'artistas y aficionats s'engroixex, com pot veurers periòdicament en los diversos establiments de nostra ciutat en que se hi troben exposadas, per joya de l'ilustrada Barcelona, las obras de nostra renaixensa artística.

No falta per això, qui dixantse portar d'un exagerat

tisme; y qui pot negar may lo patriotisme á nostres artistas? Que procurin recordar en sas obras los fets glòriosos de la mare patria, enhorabona, mes que per això 's valguin de tal o qual manera de fer imposta es cosa verdaderament contraria á totas las més sanas nocions del art.

Es de tothom sapigut que 'ls artistas qu'arrivan a adquirir un nom envejable en lo mon artístich, son los que s'han fet un estil propi, los qu'han deixat en sas obras un sello característich de sa originalitat, los més sols son imitadors més ó menos bons, més copistas á la fi. Qui imiti á un mestre podrá tot lo més igualarlo en sa manera de fer, més li mancará la primera de sas qualitats, la que li ha potser donat lo nom de geni, la originalitat y la primacia.

Com a prova de lo que deixém dit, regiris la historia de las Bellas Arts y 's veurá que 'ls noms transcrits en sas planas deuen la inmortalitat al sello propi qu'han imprés sempre en sas obras. Dintre de una mateixa escola quasi sempre es un sol l'artista que 's cita, quedant sempre 'ls altres ofuscats per lo brill del primer.

No volém dir per això que no s'estudihin los mestres antichs, molt al contrari, puig sabérem qu'en ells se trova la verdadera font del art y de la inspiració, y també sabérem que ab lo temps que s'segueix son método no se ha lograt fer reviure á cap de las antigues escoles.

Si nostres artistas están en la actualitat adquirint just renom, no sols en Espanya sinó fins al Estranger, se deu á nostre entendrer, en lo different gènero cultivat y més encara en la diversitat de factura.

Regim donchs la varietat que 's nota, segueixis l'escola que 's vulgi, y s'iga la llibertat ben complerta, mentres s'agermaní l'art al sentimento, mentres las obras se fassin admirar. La patria ja te prou orgull ab que l'artista siga fill seu, puig sab que no pot estingirse l'amor que tot fill té a sa mare. En la varietat està'l gust, dihem vulgar-

ment, y ab res se pot tan ben aplicar aquest principi, com en las arts anomenadas liberals.

Seguint donchs lo criteri esposat en aquestas últimas ratllas procurarem en los números següents ocuparnos de las obras tan pictòriques com escultòriques, que produheixin nostres moderns artistas, contant ab això, ademes de posarhi tota nostra bona voluntat, en son judici, ab la benevolència de nostres llegidors, que may nos ha mancat ni n'hem dubtat.

ARTHUR GALLARD.